

Dr. Joyce Sylvester was voorzitter van de commissie Visitatie Gerechten 2019. Tevens is zij oud-senator, oud-burgemeester en onlangs is zij toegetreden tot de Landelijke Selectie Commissie Rechter. Dit artikel schreef zij op persoonlijke titel voor OPZIJ.



De DJADJA UMA van SURINAME

In de geschiedenis zijn er veel moedige vrouwen geweest. Vrouwen die het verschil maakten en die stonden voor hun principes. Moedige vrouwen zijn er ook vandaag de dag en niet alleen in bijzondere omstandigheden zoals in oorlogssituaties. Dat bewezen de drie vrouwelijke rechters in het strafproces tegen de president van Suriname, Desi Bouterse.

In Nederland is het aantal vrouwen bij de rechterlijke macht hoog. Maar ook Suriname kent vrouwelijke rechters. En zoals we inmiddels weten, dat zijn niet de minsten. Een van hen is Cynthia Valstein-Montnor (60). Zij is voorzitter van de Krijgsraad en hoofdrechtster in het strafproces tegen Bouterse. Eind vorig jaar werd deze president op grond van een vonnis van 120 pagina's tot twintig jaar cel veroordeeld voor zijn aandeel in de Decembermoorden.

Al jaren leidt Cynthia Valstein-Montnor de zittingen in het proces dat Suriname in zijn greep houdt. Zij oogst bewondering voor de wijze waarop zij dat doet; onbevreesd en dapper. De pers houdt zij op afstand en dat is begrijpelijk want een verkeerd uitgelegde uitspraak kan haar onafhankelijkheid in twijfel doen trekken. Om die reden geeft zij geen interviews.

In 1973 kwam ze naar Nederland om aan de universiteiten van Utrecht en

Amsterdam rechten te studeren. In de jaren tachtig ging zij terug naar Suriname en werkte als jurist op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Na een opleiding tot rechter werd zij in 1998 als eerste vrouw benoemd tot lid van het Hof van Justitie in Suriname. Twee jaar later begon het gerechtelijk vooronderzoek naar de Decembermoorden. Toen het proces in 2007, dus 25 jaar na de feitelijke

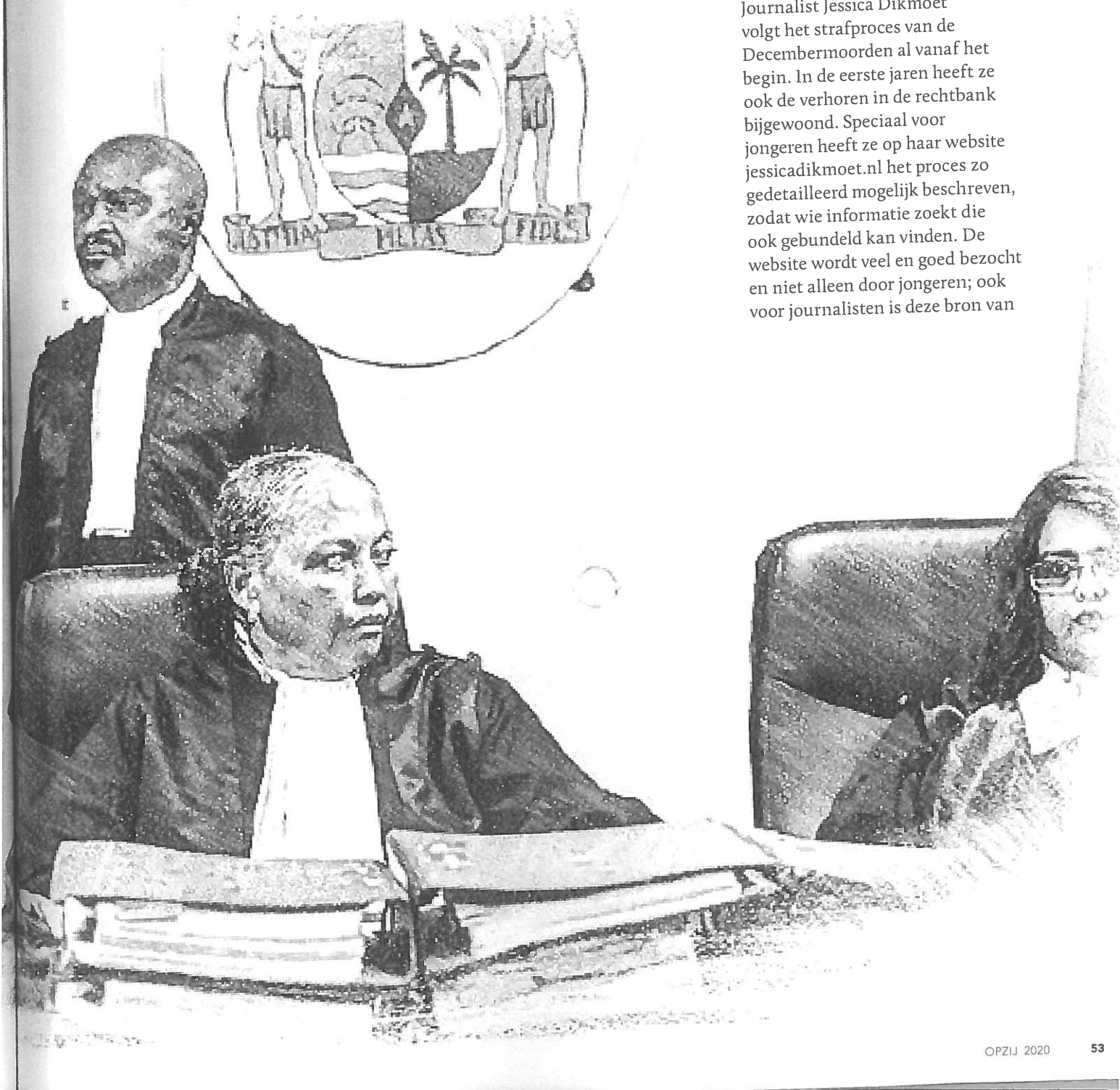
gebeurtenis, kon starten werd zij aangewezen als krijgsraadvoorzitter.

Wat is de betekenis van deze djadja uma?

Kathleen Ferrier was ruim tien jaar Tweede Kamerlid voor het CDA en woonde en werkte op verschillende plekken in de wereld. Zij houdt zich bezig met mensenrechten en democratie en is voorzitter van de

Nederlandse Unesco Commissie: "Cynthia Valstein is van een ongekende klasse. En zij niet alleen. Ook de twee andere vrouwen, Suzanne Chu en Rewita Chatterpal verdienen hulde! Ondanks alle druk en tegenslag zijn zij koersvast gebleven. Op grond van argumenten zijn zij tot hun uitspraken gekomen. Deze drie vrouwen hebben laten zien dat Suriname een rechtsstaat is!"

Journalist Jessica Dikmoet volgt het strafproces van de Decembermoorden al vanaf het begin. In de eerste jaren heeft ze ook de verhoren in de rechtbank bijgewoond. Speciaal voor jongeren heeft ze op haar website jessicadikmoet.nl het proces zo gedetailleerd mogelijk beschreven, zodat wie informatie zoekt die ook gebundeld kan vinden. De website wordt veel en goed bezocht en niet alleen door jongeren; ook voor journalisten is deze bron van



informatie uniek. Op de site staat het volledige eerste verhoor van hoofdverdachte Bouterse. Overigens wordt hier niet alleen het strafproces beschreven, maar ook heeft Dikmoet de jongste geschiedenis van Suriname vanaf 1975 tot aan de moorden in video's vastgelegd.

Zij zegt: "Cynthia Valstein-Montnor is voor mij het gezicht van de onkreukbare kracht en integriteit van Suriname. Samen met de twee andere rechters zie ik haar als een soort heilige drie-eenheid. Buitenstaanders kunnen zich niet voorstellen wat een enorme zware prestatie zij hebben geleverd. Zij zijn in staat gebleken de rechtsstaat Suriname overeind te houden. Ik heb grote bewondering en diep respect voor de wijze waarop zij, onder grote druk en onder moeilijke omstandigheden, recht hebben moeten spreken. Zij hebben grote offers gebracht, ook in hun persoonlijk leven. "Ik heb Cynthia weleens ontmoet - je kunt iedereen in Suriname makkelijk benaderen en spreken en vaak zo off the record smeulige verhalen horen.

Maar die krijg je niet van Cynthia. Al die jaren bleef zij onbenaderbaar en op afstand. Suriname gaat de komende maanden een spannende periode tegemoet, de verkiezingen van 25 mei zijn inmiddels geweest. Of en hoe dit de voortgang van het strafproces zal beïnvloeden houdt velen bezig. Als het strafproces wordt voortgezet dan ben ik ervan overtuigd dat onder leiding van Cynthia dit tot een goed einde zal worden gebracht."

Ingrid May, woonachtig in Suriname kent Valstein-Montnor al heel lang. Als staf- en directielid op het ministerie van Financiën werkte ze met haar samen. Ook zij wil geen uitspraken doen die de werkzaamheden kunnen gaan belemmeren. Wel wijst Ingrid May desgevraagd op een mogelijke bron van inspiratie en motivatie van Cynthia: "Het taoïsme betekent veel voor haar. Ze speelt een vooraanstaande rol bij het uitdragen en promoten van deze Chinese filosofisch-religieuze stroming in Suriname." ○

Buitenstaanders kunnen zich niet voorstellen wat een enorme zware prestatie zij hebben geleverd. **Zij zijn in staat gebleken de rechtsstaat Suriname overeind te houden.**

De verkiezingen in Suriname op 25 mei verliepen chaotisch. Dagen na de stemming was er nog altijd geen officiële uitslag, hoewel de partij van Bouterse verloren leek te hebben en de VHP met Chan Santokhi de grootste partij te zijn. Hetgeen Bouterse uiteraard betwist en waarbij hij wijst op mogelijke fraude bij het tellen van de stemmen. Het zal dus nog wel even duren voor er een officiële einduitslag wordt gepubliceerd. De druk op Jennifer van Dijk-Silos, voorzitter van het Onafhankelijk Kiesbureau, is dan ook groot.

Als deze uitslag inderdaad in het nadeel van Bouterse uitvalt, kan Bouterse toch nog even genieten van zijn onschendbaarheid. Want in Suriname kiest het parlement, de Nationale Assemblée, de president. Elke partij die meer dan 7 zetels heeft behaald, mag een presidentskandidaat voordragen. Vervolgens wordt over die kandidaten gestemd. Een kandidaat moet 34 van de 51 stemmen krijgen om direct gekozen te worden.

Stel dat Bouterse geen nieuwe termijn met de daarbijbehorende onschendbaarheid zal verwerven en dat het parlement er niet uitkomt, dan is er nog een lange weg te gaan. Want dan wordt de keuze gemaakt door de Verenigde Volksvergadering. Dan stemmen niet alleen de parlementsleden, maar ook de ressortsraden (gemeenteraden) en districtsraden (provinciebesturen). Er kan kortom nog van alles gebeuren.

DOOR REDACTIE OPZIJ

